

PRETPLATNIČKI LISTIĆ

IME I PREZIME I NAZIV TVRTKE

MATIČNI BROJ/OIB

TELEFON

ULICA I BROJ

POŠTA I GRAD

Godišnja pretplata (52 broja) = 560,00 kn
 * za europske države 165,00 EUR
 * za prekomorske države 295,50 USD
 Polugodišnja pretplata (26 brojeva) = 280,00 kn
 Tromjesečna pretplata (13 brojeva) = 140,00 kn
 Mjesečna pretplata (4 ili 5 brojeva) = 46,66 kn

Pretplatni listić i kopiju uplatnice pošaljite na adresu:

HKZ-Hrvatsko slovo d.o.o.,

Hrvatske bratske zajednice 4, 10 000 Zagreb;
 telefoni: 01/4814 965; 6190 112, fax: 01/6190 111;
 Domaće pretplate doznačite na transakcijski račun:
 IBAN HR31 2340 0091 1001 49615

kod Privredne banke d.d., Zagreb, s naznakom za Hrvatsko slovo

Devizne pretplate doznačujte SAMO u ISKLJUČIVO doznakom na naš devizni račun, jer više nismo u mogućnosti primati čekove:

MB: 1364294; OIB: 01074627909

IBAN HR31 2340 0091 1001 49615

SWIFT: PBZGHR2X; Privredna banka d.d., Radnička cesta 50, 10000 Zagreb

100

OTON IVEKOVIĆ
1869. - 1939.

PETAR SEGEDIN
1909. - 1998.

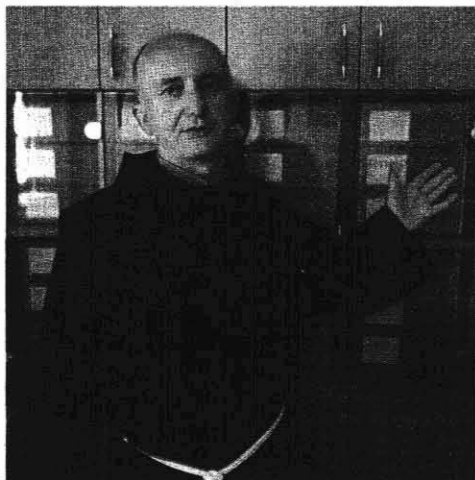
Članj pretplate: 1/1 str. - 7.200,00 kuna,
 1/2 str. - 3.600,00 kuna, 1/3 str. -
 2.400,00 kuna,
 1/4 str. - 1.800,00 kuna; 1/8 str. -
 900,00 kuna.
 Sve bez PDV-a

Tjednik za kulturu Hrvatsko slovo objavljuje se uz financijsku potporu Ministarstva kulture Republike Hrvatske te Grada Zagreba.

književnik i vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«

fra Miljenko Stojić

NAŠA SNAGA IZVIRE IZ NAŠE PROŠLOSTI I ČISTI NAŠU SADAŠNJOST

Razgovarala: Mira Čurić

Objavili ste više književnih naslova, upravo čitamo zbirku stihova Jednom. Uz refleksivne, oduhovne i ostale tematske preokupacije čitamo i pjesmu Dan s okusom gorčine: »Ponovno iskapaju mrtve, tamo u Sloveniji, naši su to s Križnog puta...« Velika nacionalna tema?

Nažalost. Bolje bi bilo da se spomenuto nikada nije dogodilo. Ali se dogodilo i sve treba dostojno smjestiti u okvir svoga postojanja. Na književnom planu mnogi se toga boje. Misle da će time ugroziti svoju karijeru, unatoč temi epskih razmjera. A tim pobijenima nije bilo teško dati svoj život samo da jedanput hrvatski puk dođe do svoje slobode. Očito treba još vremena za ozdraviti od tih zločinačkih jugokomunističkih vremena. Između ostaloga nastojim to i pjesmama, odnosno barem pojedinim stihovima, kako i sami navodite. Treba biti odgovoran u odgovorna vremena.

Biskup Mile Bogović predlaže jedan od djelotvornih lijekova: Hrvatski križni put. Prva postaja bila bi na Bleiburgu (Isusa osuđuju na smrt), druga bi mogla biti u Maclju, treća u Vukovaru, četvrta na Radimlju, peta na Groblju mira... Svaka župa, svaka biskupija dodala bi svoja stratišta za postaje koje nedostaju i svake godine molila taj Hrvatski križni put u neko prikladno vrijeme. A onda bismo se najesen svi zajedno skupili u Crkvi hrvatskih mučenika na Udolini. Prethodno bismo u Svehrvatskom grobu, podignutom u njezinoj blizini, pokopali sve one za koje znamo da su naši ali ne znamo im imena i prezimena. Zar sve ovo ne bi bilo iscjeljujuće?

Ostalo je još da franjevci ponovno preuzmu svoje vlasništvo u posjed i ožive svoju Franjevačku klasičnu gimnaziju

Miljenko Stojić hrvatski je književnik, prevoditelj, novinar i teolog (Dragičina kraj Međugorja, 1960.). Pohadao je Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom, studij filozofije i teologije u Zagrebu, Sarajevu i Jeruzalemu te magistrirao kršćansku duhovnost u Rimu.

Pokrenuo je Informativni centar »Mir« Međugorje, a i Radiopostaju »Mir« Međugorje gdje je djelovao do 2005. Idejni je začetnik Hrvatskog intelektualnog kruga '04 i Hrvatskog intelektualnog zbora u BiH te povjerenstva za uređivanje i obilježavanje grobišta iz Drugog svjetskog rata i poraća po općinama u Herceg Bosni. Član je Komisije HBK i BK BiH za hrvatski martirologij. Trenutno je vicepostulator postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«.

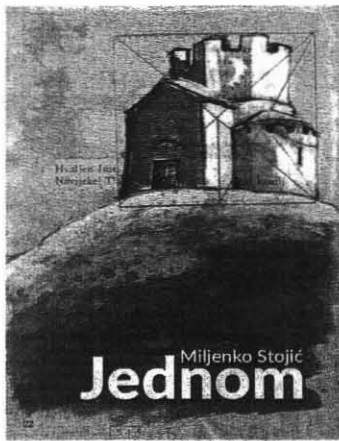
Član je i književnih udruga DHK i DHK HB te Matice hrvatske. Pokreće i samostalno radi internetske stranice (međugorje.hr; miljenko.info; franjevci.info; hik04.info; hizbih.info; pobijeni.info; franjevci-siroki-brijeg.info). Živi i djeluje na Širokom Brijegu.

Prvu zbirku pjesama Unatoč svemu objavio je (1991.), prvu zbirku kratkih priča Ne dirajte bijelog labuda (2005.) te ogleda Ta vremena (1995.). Otada je objavio više pjesničkih, proznih i publicističkih naslova.

Nedavno objavljena stihozbirka Jednom jedan je od poticaja ovom razgovoru koji se dotiče ponajvećma žrtvoslovnih tema, hrvatske prošlosti i stradanja fra Lea Petrovića i njegove 65-orice subraće u Drugom svjetskom ratu, istine i interpretacija, ali i hrvatske stvarnosti s jedne i druge strane granice, Međugorja...

Kao što vidimo, to područje nije samo zastupljeno u Vašoj književnosti nego i u ostalim aspektima djelovanja, žrtvoslovnom. Vicepostulator ste postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće« te član različitih pothvata s toga područja, a posebno surađujete s biskupom u miru dr. don Milom Bogovićem kojega ste spomenuli. Nedavno su se u žrtvoslovnom/političkom kontekstu izdvojila tri događaja: obilježavanje stradanja hrvatskoga naroda (svibanj 1945.) danas proizvoljna tumačenja jednog političara pogibije hercegovačkih franjevac 1945. te izjava pape Franje o procesu kanonizacije bl. Alojzija Stepinca. U jednoj pjesmi pišete »Mogao si, vele, puno toga više...«?

Na žrtvoslovnom polju u hrvatskom narodu neprestano je radno. Nije ni čudo. Još nismo ni popisali ni dostojno pokopali svoje mrtve, dok su jugokomunisti to tijekom zlosretnih 45 godina za svoje i te kako učinili. A nama bi sada to zabranili, pa otuda i takvi ispadi poput onoga nedavnog dr. Ive Josipovića, nažalost negdašnjeg hrvatskog predsjednika. Zaboravljaju da smo u demokraciji, da više ne caruje njihov pendrek pa se činjenicama može iznijeti prava istina. Slično je i sa bl. Stepincem. Papa Franjo je zbog neophodne crkvene politike sve to uklopio u jedan širi kontekst, što ne može umanjiti Stepinčevu svetost. Sve je završeno, sve je dokazano, čudo je potvrđeno ili i Bog se očitovao, pa će slijedom toga i papa Franjo. Budimo samo strpljivi. A hrvatski puk trebao bi konačno neke stvari preuzeti u svoje ruke. Bude li čekao odnarođene političare od svega ne će biti ništa. Recimo, zbog čega svjesni pojedinci po općinama ne bi ustrojili Odjel za pobijene u ratovima ili s nekim sličnim naslovom? Postorje u općinama takvi odjeli za šport, gospodarstvo, kulturu..., samo ne i za naše pobijene. Jednako je to s obje strane granice. A može se sve to i te kako. Da tako nismo postupili u Herceg Bosni, BiH, još bi mnogi naši pobijeni ležali po kojekakvim skrampama, jamama i jarugama. Umjesto toga neke smo već dostojno pokopali i posvijestili sebi na kojoj je strani istina. A radom nastavljamo i dalje dolazeći time u opasnost da nam kao i Stepincu jednoga dana reknu da smo mogli više.

Jednom

U ime Vicepostulature objavili ste nedavno priprićenje u kojem ste ponovili osnovne činjenice o strašnom stradanju hercegovačkih franjevaca 1945. Podsjetimo naše čitatelje na najvažnije okolnosti tih strašnih događaja.

Učinili smo to ponovno zbog spomenutog Josipovićeve napada. Zbog nedostatka prostora, nemoguće je iscrpno sada odgovoriti na Vaše pitanje. Čitatelji radije neka posjete portal *pobijeni.info*, a evo sada samo jedna sržna stvar. Prvi hercegovački franjevac ubijen je 1942., njih 15 bilo je na Križnom putu, dvojica su ubijena krajem svibnja, a ostalih 48 ubijeno je prilikom jugokomunističkog «oslobađanja» Hercegovine. Neka Josipović kaže je li to bilo slučajno i neka razjasni koja je u svemu tomu bila uloga alkarškog vojvode Brune Vuletića ili Mike Tripala, kao i drugih jugokomunističkih «velikana». Ne bi smio kriti te podatke, ako mu je to istoine kako se voli sam prisiti. A o njima, između ostaloga, svjedoče i negdašnji pripadnici jugokomunističkih postrojbi. Ne zaboravimo još da je od tih 66 pobijenih hercegovačkih franjevaca samo jedan bio suden, fra Radoslav Glavaš. Osudili su ga za pola sata zajedno s još njih 57. Presuda je svima bila: smrt. Tako je očito da nisu imali nikakve mogućnosti bilo što reći u svoju korist. Partija je sudila po svome nazoru, a ne po pravu.

Poslovična sustavnost franjevaca u bilježenju najvažnijih događaja kroz povijest bila je na djelu i u ovom slučaju. Podatci su se prikupljali već od 1945., a neki materijali, primjerice dnevnik fra Janka Bubala, objavljeni prije nekoliko godina. Koliko su iscrpljeni pojedinačni izvori, svjedoci...? Poznata su Vam i najnovija istraživanja hrvatskih povjesničara. Koja?

Na svim mjestima gdje su u Hercegovini ubijani franjevci ili kamo su odvedeni pa ubijeni (Zanagline, Medugorje, Vrgorac, Čapljina, Mostarski Gradac, Široki Brijeg u samostanu i odvedeni iz mlinice, Čitluk, Ljubuški, Izbično, Zagvozdo, Mratovo, Mostar i Kočerini) najprije je Božji puk počeo pamtit i prenositi vijest o svemu. Od njih su to preuzimali i preživjeli franjevci. Sve mu se priključio i mjesni biskup don Petar Čule koji je odmah istraživao i uvjerio se da su franjevci pogubljeni na Širokom Brijegu nevinosti te to kasnije hrabro svjedočio i doprinio da ta činjenica uđe u ono glasovito Pastirsko pismo od 20. rujna 1945. kada su biskupi Crkve u Hrvata doslovno stavili glavu na panj. Istraživala je i Uprava hercegovačkih franjevaca, što je Udba 1945. u studenom pokušala spriječiti. Ipak, nešto je od svega ostalo. Tu su i drugi po svijetu i domovini: fra Lucijan Kordić, fra Andrija Nikić, fra Jozo Vasilj... dug je popis i sve-

doka i onih koji su sve istraživali. Hvala Bogu još to traje, kao i uključivanje povjesničara, posebno mladih, neopterećenih strahovima naslijeđenima iz jugokomunističkoga vremena. Otkrivaju lažnost jugokomunističkih izvješća iz onih vremena, pronalaze dokumente koji govore kako su pobijeni bratru, za koje jugokomunisti kažu da su zločinci, pomagali ugrožene tijekom rata: Židove, Srbe, komuniste...

Kao vicepostulator, a s ciljem utvrđivanja istine, pokrenuli ste časopis Stopama pobijenih te internetsku stranicu pobijeni.info. Potičete iskapanja grobišta, tragate za zemnim ostacima... Organizirate Dane pobijenih hercegovačkih franjevaca. U kojoj je fazi postupak?

Hvala Bogu, mogu reći da je istražno razdoblje završeno, onako kako je to na samom početku naznačio mjesni biskup dr. don Ratko Perić da treba biti učinjeno. Kada Uprava Provincije upali zeleno svjetlo, podnijet ćemo mjesnom biskupu potrebne dokumente i tada bi, ako Bog da, trebalo početi postupak na biskupijskoj razini i pobijeni franjevci postati «slugama Božjim».

Dok smo sve ovo radili, naravno da nismo zaboravljali ni pobijene članove puka Božjega. Bili su zajedno sa svojim fratrima tijekom života, zajedno u smrti, pa kako ih zaboraviti? Ponosan sam da su iz svega toga u pojedinim opčinama izrasla povjerenstva za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugog svjetskog rata i poraća, Odjel HNS-a BiH za Drugi svjetski i Domovinski rat, veličanstveno Groblje mira na Bilima... Dodimo na Široki Brijeg na Dane pobijenih hercegovačkih franjevaca 4. - 7. veljače i molimo se za pobijene franjevce, ali i pobijeni Božji puk. Osjetit ćemo snagu koja izvire iz naše prošlosti i čisti našu sadašnjost. Naravno, nemojmo zaboraviti ove godine ni 24. kolovoza na Groblju mira na Bilima kad oko 5.000 ljudi redovito dođe zajednički se pomoliti za pobijene i pokloniti se njihovoj žrtvi. Križevi koji su se tu već počeli postavljati tako snažno svjedoče o svemu.

Uspomena na pobijene franjevce živjela je u radu njihove subraće (npr. fra Umberta Lončara), a i danas kao i u njihovoj puku? I vi potičete književno stvaralaštvo... Nedavno je objavljena i knjiga o Širokobriješkoj gimnaziji koja je također stradala.

Da, uspomena na pobijene franjevce i na pobijeni puk živi. Vidjelo se to zorno i tijekom spomenutoga Josipovićeve napada kada je izjavio da su pobijeni franjevci na Širokom Brijegu bili legitimani vojni cilj. Mogli bismo reći da se ustao hrvatski puk u cjelini, tako da kao vicepostulator nisam imao neke posebne potrebe u sve se uključiti, osim pružiti određene činjenice do kojih smo došli tijekom dosadašnjeg ispitivanja. Sve se to zrcalilo i zrcali ne samo kroz rad fra Umberta Lončara, već i mnoštva franjevaca i civila. Istina se jednostavno ne može skriviti i uništiti. Posebno mi je drago sudjelovanje mladeži u natječaju koji pokrećemo svake godine na temu pobijenih hercegovačkih franjevaca. Znamo stvoriti tako lijepe uradke i jamac su da će istina i dalje živjeti. Pokazali su to i prošle godine prilikom obilježavanja 100. obljetnice mature na glasovitoj Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji na Širokom Brijegu. U okviru toga bio je i simpozij s kojega smo nedavno objavili zbornik radova. Ostalo je još da franjevci ponovno preuzmu svoje vlasništvo u posjed, ožive svoju Franjevačku klasičnu gimnaziju, što će, vjerujem, Provincija imati snage učiniti u razdoblju pred nama.

Mnogi ističu oštru podijeljenost hrvatskoga društva. Kako radi hrvatske budućnosti ublažiti te razlike, kako do mira, istine, pravde? Jesu li to tek teško dostižni ideali? ... »a mi smo još ustrašena djeca iz propalih režima«, kaže jedan Vaš stih.

Ne bih se složio s tim «mnogima». Nema podjele, istina je tek da manjina, koja nije željela hrvatsku državu, provodi zlostin nad većinom koja je to i te kako željela. Takvo ponašanje omogućilo joj je neprovođenje ilustracije što je učinila većina država proizilskih iz komunističkog režima. Predsjednik Franjo Tuđman nije to mogao učiniti dok je rat bjescio, kasnije su se u određivanje naše budućnosti uključili neki svjetski igrači iz sjene i zbog toga smo danas tu gdje jesmo. Ipak, ne treba baciti koplje u trnje. Naglasio bih dvije stvari. Temelj današnje hrvatske države je Domovinski rat, a nikakav antifazišizam i različite druge floskule. Da su komunisti bili istinski antifazišisti, a ne samo silom prilika borci protiv nacionalsocijalizma i fašizma, onda bi posjedovali antifazišističke partijske knjižice a ne one komunističke, pojednostavljeno rečeno. Što je zapravo komunistima jasno kaže Rezolucija 1481. Parlamentarne skupštine Vijeća Europe od 25. siječnja 2006. o potrebi za međunarodnom osudom zločina totalitarnih komunističkih režima, kao i Deklaracija Hrvatskog sabora o osudi zločina počinjenih tijekom totalitarnoga komunističkog poretka u Hrvatskoj 1945. - 1990. od 30. lipnja 2006. I jednoga i drugoga obvezni smo se držati pa neka jugokomunisti i slični razmisle čega se oni to drže. S druge strane treba krenuti u proces pomirbe i duhovne obnove, kako je to navijestio dr. Franjo Tuđman početkom devedesetih. Žrtve bi trebale oprostiti zločincima, a zločinci i njihovi nasljednici trebali bi se odreći svojih zlih djela. Mogli bi to učiniti po primjeru generala Slobodana Praljka. Kada su mu predbacili zločinačko ponašanje njegova oca Mirka u Drugom svjetskom ratu, odgovorio je da odbačuje njegova djela ali ne i njega jer mu je otac.

U publicistici pratite aktualna događanja, procese, reagirate na položaj hrvatskoga naroda u BiH. Objavili ste brojne tekstove o tim temama i knjige, detektirate glavne poteškoće, pokretali ste udruge s hrvatskim intelektualcima... Što možete reći danas o političkom statusu hrvatskoga naroda?

I kao književnik, i kao vicepostulator, i kao novinar, i jednostavno kao čovjek nisam mogao ostati slijep i gluha na ono što se događa hrvatskom narodu u cjelini, kao i hrvatskom narodu u BiH. To je narod koji danas ima samo jednu domovinu, ali dvije države. Tu su opet i mnogobrojni raseljeni diljem svijeta. Tu su također i mnogobrojni pali za našu slobodu. Povijest nam je zaista bila veličanstvena, ali krvava. Zbog svega toga jedno sam vrijeme iz tjedna u tjedan pisao kolumne za poznati portal *HRsvijet*. Pisao sam, istina, i za neke druge medije. Kao plod svega toga objavio sam i nekoliko knjiga sabranih kolumni. Mogu reći da ih je hrvatski puk, hvala Bogu, dobro prihvatio, ali ne i književna kritika. Ona ih je uglavnom prešutjela, jer nije znala što bi s njima. Zanaatski primjereno napravljeno, a sadržajno odudara od onoga što se još uvijek našalost «nosi». No, to mi nije nimalo smelo, naprotiv. Nastavljam se i dalje trsitati oko slobodnoga života moga hrvatskoga naroda, što uvijek tražim i za sve druge narode, bilo gdje da su. Današnji položaj hrvatskoga naroda u BiH našalost nije sjajan. Zbog nepovoljnih političkih procesa odicala ga se ili radila protiv njega tzv. međunarodna zajednica ali i odnarođene hrvatske vlasti. Za ilustraciju ponovim samo da je hrvatski narod kon-

stitutivan u BiH, pa ipak mu još uvijek nije omogućeno da u okviru zajedničkog rtv sustava posjeduje javne medije na svome jeziku. To mu se onemogućuje i u školstvu. Pa onda primjer Mostara koji ima poseban status za razliku od svih drugih gradova u BiH. Hrvatski narod tu ima većinu, ali ne može dobiti i vlast što bi po demokratskom ustroju trebao.

Pitanje iseljavanja s jedne strane, a migranata i migrantskih ruta... Kako će to utjecati na budućnost hrvatskoga naroda u BiH?

To će utjecati i na budućnost čitave Europe, ako se svi zajedno ne opametimo. Naravno da je nešto takvo vrlo pogibeljno za hrvatski narod u BiH kojega zbog raznih razloga nema dovoljno na broju. No, ne bismo stvari trebali gledati crno. Umjesto toga trebali bismo u sebi probuditi želju za otporom, što i te kako ima uporišta u našoj povijesti. Prisetimo se da je bilo i gorih vremena pa smo opstali. Prisetimo se da nikada nismo bolje živjeli nego sada. Prisetimo se da se stvari u svijetu mijenjaju, da umjesto odnarođenog globalizma na pozornicu stupa domoljublje. Prisetimo se... Zbog toga ne bismo smjeli povoditi se za trenutnom modom i bezrazložno sreću tražiti u nekim dalekim, tuđim zemljama. Naravno, uvijek će biti opravdanih odlazaka, ali takvima je uvijek na pameti i što skoriji povratak. Budemo li se znali i htjeli oduprijeti, stat će migranti i te njihove rute. Narod nikada nitko nije pobijedio i ne će. U svemu ovomu zasigurno se ne radi o životnoj potrebi, već o pomno smišljenom političkom planu. Baci mo ga u koš.

Ipak... »Bog se široko nasmijeo...« pišete u pjesmi Sve je tu. »... tuđinac me na svom jeziku nešto moli./ Shvaćam ovo je naša zemlja, naš san.« Medugorje je mjesto gdje ste u Svetištu Kraljice Mira od 1993. bili posvećeni podizanju informativnog centra »Mir«. Nedavno je papa Franjo to svetište proglasio mjestom hodočašća. Što to govori o njegovu statusu, njegovoj budućnosti?

Usudujem se naš hrvatski narod usporediti sa židovskim. Bog nas je izabrao jednoga dana i od tada nas vodi svojim putovima. Pogledajmo samo trijezno u svoju prošlost i svoju sadašnjost. Dobro nam je dok slijedimo te njegove putove, loše nam je kada ih napustimo.

Imao sam nezaluzenu čast dobrih osam godina služiti u Svetištu Kraljice Mira u Medugorju. Između ostaloga tada sam pokrenuo i navedeni Centar, unutar kojega i radiopostaju s odašiljačima diljem domovine s obje strane granice i satelitom iznad čitave Europe i nekih drugih zemalja. Pritom sam se vodio sljedećim. Kraljici mira ne treba PR, kako se to danas pomodno kaže, njoj treba smo svjedočenje videnoga i doživljenoga. Ništa više. Ona sama govori za sebe, mi samo to prenosimo.

U svjetlu ovoga gledam i posljednje poteze pape Franje glede događaja u župi Medugorje. On je pošao od onoga što su iznjedrila protekla desetljeća. Mnoštvo puka je neprestano tu unatoč svim poteškoćama, dobri plodovi se šire na sve strane. A da će trebati sve još proučavati, treet će. Nije ni čudo. Prvi dani su očito jasni, jer se u sama događanja još nitko nije uključivao sa strane. A onda je počelo: Udba, KGB, ovi, oni... Treba vremena za razdvojiti žito od kukolja. Ali neka se Kraljica Mira ukazala samo jedanput, a očito jest i puno više od toga, svetište je nastalo. Slijedimo u svemu zdrav kršćanski nauk i ne ćemo zalutati.

